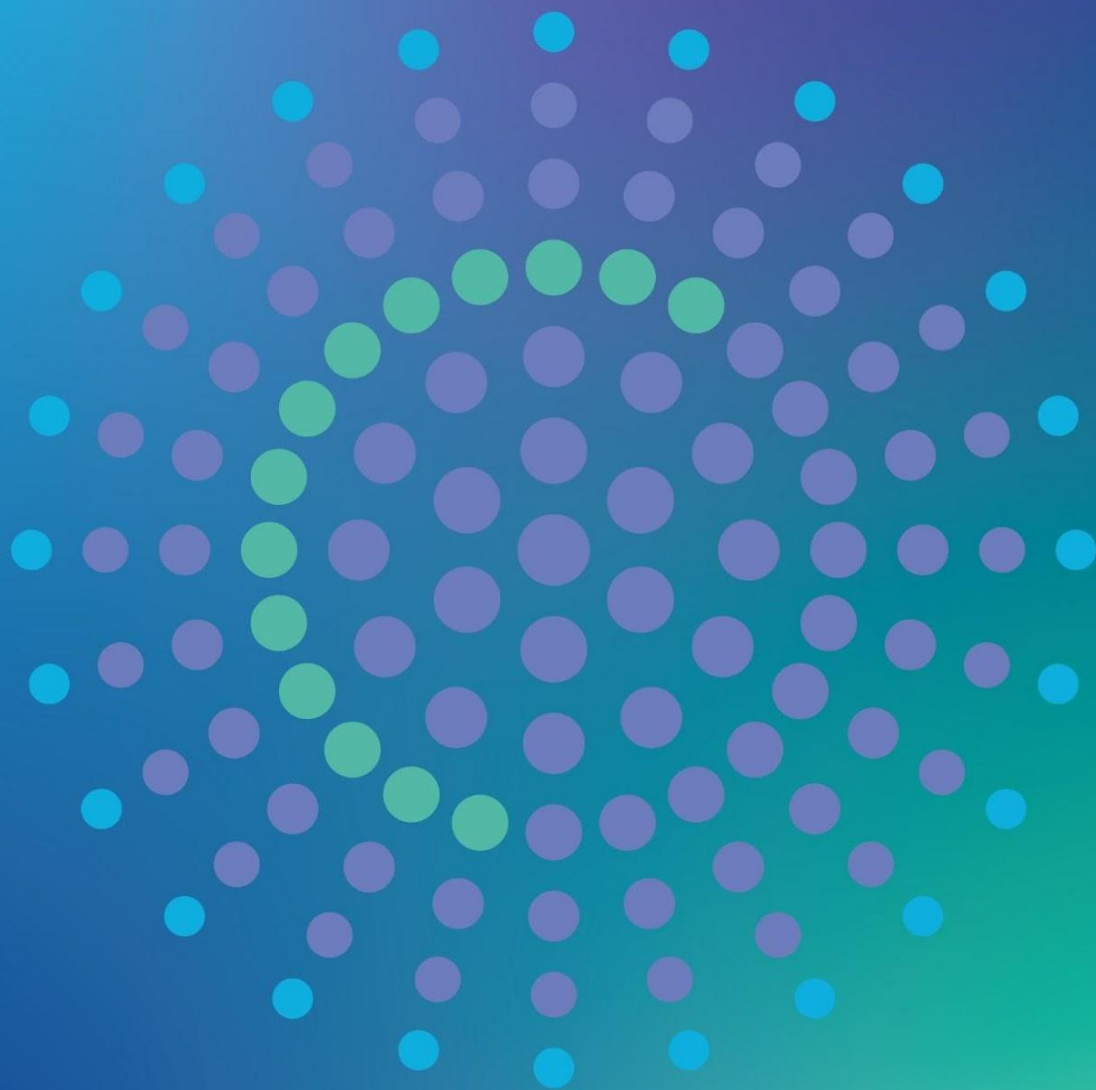

מפרט המבחן הפנימי בתנ"ך לתלמידי כיתות ו' בפיקוח ממלכתי וממלכתי-דתי, תשפ"ו

מפרט המבחן הפנימי בתנ"ך לתלמידי כיתות ו' בפיקוח ממלכתי וממלכתי-דתי, תשפ"ו

חוק חינוך ממלכתי (תשי"ג-1953) קבע בין מטרות החינוך הממלכתי בישראל את החובה "ללמד את תורת ישראל, תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית, להנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה, ולחנך לכבדם" (סעיף 4). בהלימה לכך, [תפיסת הלמידה המתחדשת](#) הגדירה את התנ"ך כמקצוע מרכזי באשכול "זהות ושייכות", והוא עוגן השנה (תשפ"ו) כמקצוע ליבה במסמך ארגון הלמידה. **מבחן תנופה בתנ"ך** לכיתה ו' נועד השנה להעברה פנימית בבתי הספר, והוא מהווה הרחבה למערך המבחנים הארצי (לצד שפת אם, אנגלית, מתמטיקה ומדעים). המבחן נועד להעריך את רמת השליטה בידע, במיומנויות ובערכים הנדרשים, בהתאם לתוכנית הלימודים [במגזר הממלכתי](#), [הממלכתי-דתי](#) והחרדי. המבחן משלב בין תשתית ידע המשותפת לכלל התלמידים, ובין תכנים המותאמים לתוכנית הלימודים ולדגשים של כל זרם חינוכי.

טיפים חמים מאיתנו לקראת המבחן:

- 1 **קראו את מפרט המבחן** המפורט בהמשך
- 2 הציגו את המבחן **ככלי עזר** לזיהוי נקודות חוזקה והבנת ההתקדמות ברמה האישית והכיתתית.
- 3 והכי חשוב - **המשיכו ללמד כרגיל**. אין צורך בשום הכנה מוקדמת לקראת הבחינה. ההכנה הטובה ביותר היא להרגיע את התלמידים, לעודד אותם ולהגביר את הרצון שלהם להשתתף.

אודות המבחן

מבחן זה הוא כלי להערכה מסכמת של גופי הידע, המיומנויות והתשתית הערכית שנרכשו לאורך שנות הלימוד בתחום התנ"ך בבית הספר היסודי. המבחן בנוי כמעטפת הערכה כוללת, המבוססת על שלושה צירים פדגוגיים משלימים:

- **בציר הידע:** המבחן בוחן את השליטה בתוכני הלימוד השוטפים של כיתות ה'-ו' (כיתה ו' בחמ"ד) ומבטא בקיאות בחומר שנלמד לאחרונה (**הידע הקרוב**), לצד בקיאות בפרקי יסוד שנלמדו לאורך התוכנית בכיתות היסוד, (**הידע הרחוק**). שילוב זה מאפשר לתלמיד למקם את פרטי הידע שנרכשו לאורך כל שנות היסודי בתוך רצף היסטורי משמעותי, המגבש תמונה מקראית שלמה.
- **בציר המיומנות:** הדגש מושם על התמצאות עצמאית בפרקי התנ"ך ועל מיומנויות עיון בסיסיות הנדרשות בלימוד התנ"ך; אלו כוללות רצף חשיבה המבוסס על ידע, הבנה והסקה, המובילים לכדי עיבוד מושכל וגיבוש תובנות מתוך הכתובים.
- **בציר הערכים:** המבחן מזמן בירור ערכי, מוסרי וחברתי. הוא מעודד את הלומד לקשור בין המקורות למציאות היומיומית, לגבש עמדה אישית ולזהות בטקסט מצפן ערכי הרלוונטי לעולמו ולזהותו כבוגר.

תפיסה אינטגרטיבית זו כמוה כ"**הרמת מבט**", המאפשרת ראייה רחבה ומציאת הקשרים בין נושאים בתקופות שונות. כך מותאם המבחן להערכת יכולתו של התלמיד, כבוגר מערכת החינוך היסודי, לגבש תובנות מכלילות ותשתית אוריינית וערכית בהשראת ספר התנ"ך.

המבחן משלב בין רכיבי ידע ומיומנות משותפים לבין יחידות הערכה המותאמות לתוכני הלימוד של כל זרם חינוכי. חלוקה זו נועדה לשקף בסיס לימודי משותף לכלל לומדי התנ"ך לצד הבחנה המכירה בייחודיות התכנים והדגשים של כל זרם חינוכי. מבנה זה מאפשר לכל תלמיד לבטא את הישגיו מתוך עולמו הלימודי והתרבותי.

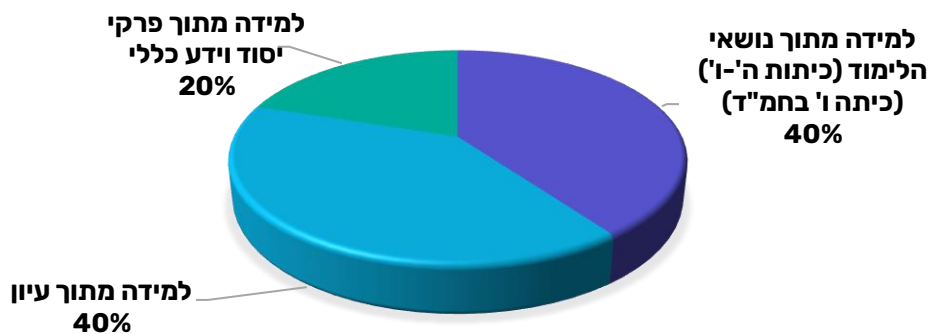
מבנה המבחן

השאלות במבחן מאורגנות לפי 3 יחידות:

- 1. למידה מתוך נושאי הלימוד (כיתות ה'-ו') (בחמ"ד - כיתה ו').** היחידה מתמקדת בבדיקת ידע ובקיאות בתוכני תוכנית הלימודים הרשמית. חלק זה כולל שאלות המותאמות לייחודיות של כל זרם חינוכי, והוא בוחן את השליטה בחומר הנלמד ואת היכולת לעבד אותו בהתאם לדרישות המקצוע. **זוהי יחידה נפרדת לחלוטין המותאמת לכל מגזר באופן ספציפי.**
- 2. למידה מתוך עיון.** היחידה מתמקדת בהתמודדות עצמאית עם טקסט התנכ"י המבוסס על נושא מרכזי. חלק זה בוחן מיומנויות יסוד דרך מגוון שאלות המבטאות רמות חשיבה מבוססות ידע, הבנה והסקה. **זוהי יחידה משותפת ברובה; קטע המקור והשאלות משותפים, לצד שאלות ייחודיות לכל מגזר.**
- 3. למידה מתוך פרקי יסוד וידע כללי.** היחידה מתמקדת בהפגנת ידע רחב המצופה מכל תלמיד עם סיום שש שנות הלימוד הראשונות. חלק זה כולל שאלות ממוקדות על דמויות מפתח ואירועים מכוננים המהווים את אבני הבניין של הזהות היהודית. **זוהי יחידה משותפת בעיקרה; השאלות בבסיסן אחידות, לצד שאלות המותאמות לכל מגזר.**

הנושאים במבחן

חלוקת המשקלים במבחן נועדה לשקף איזון בין פיתוח מיומנויות למידה עצמאיות (ה'איר' - 40%) ובין שליטה מלאה בתוכנית הלימודים של כיתות ה'-ו' (כיתה ו' בחמ"ד) ובפרקי יסוד וידע כללי מתוכנית הלימודים ביסודי (ה'מה' - 60%), כמפורט להלן:

מבנה זה מבטיח כי המבחן יהיה כלי הערכה הוגן, למאמץ שהושקע בלימוד השוטף של כיתות ה'-ו' (כיתה ו' בחמ"ד) (40%), לצד ביסוס תשתית הידע הרחבה המצופה מבוגר החינוך היסודי (20%). שני רכיבים אלו מגדירים יחד את גוף הידע ההכרחי, בעוד שמשקל ה-40% הנותרים משקף את יכולת היישום והחשיבה העצמאית של התלמיד אל מול הטקסט; חלוקה זו מאפשרת לכל תלמיד להביא לידי ביטוי את יכולותיו כראוי.

שאלות המבחן

במבחן כ- 23 שאלות מסוגים שונים:

שאלות פתוחות, שאלות רב-ברירה (אמריקאיות), קלוז, השלמת משפטים, שאלות היגדים (נכון/לא נכון), השוואה, שילוב מקורות, אמצעים ויזואליים (תלוי זרם חינוכי ותוכן).

שאלות המבחן בודקות ידע, מיומנויות וערכים, בדגש על היכולת לקרוא, להבין ולפרש את הכתוב באופן עצמאי: התמצאות במבנה ספר התנ"ך; הבנת הלשון התנ"כית ואמצעים ספרותיים; ניתוח טקסטואלי (איסוף מידע, הסקת מסקנות והשוואה); ועיסוק בערכים של זהות, מוסר ומנהיגות.

להרחבה ראו נספח במסמך זה.

כיצד יתנהל יום הבחינה?

הבחינה תתקיים ב-26 במאי 2026 (י' בסיון תשפ"ו), במתכונת של משימה פנימית, והחל משנת תשפ"ז היא תתקיים כמבחן חיצוני בדומה למבחני תנופה.

קובץ המבחן יעלה [לעמוד המבחן באתר רמ"ה](#) כקובץ PDF, החל מתאריך הבחינה ויהיה זמין באתר. צוות בית הספר יוכל להורידו ולהדפיס עותקים ממנו כמספר התלמידים. למבחן יצורף מחוון לבדיקת המבחנים וכן כלי לאיסוף הציונים עבור מיפוי התלמידים.

רשמים מהשטח

מבחן זה נערך השנה לראשונה - נשמח לכל שיתוף ברשמים או בהערות מצדכם, במטרה ללמוד ולהשתפר לקראת השנים הבאות ([כתבו לנו כאן](#)).

לשאלות ותשובות נוספות באתר רמ"ה - [בקישור הזה](#)

נספחים

<p>ידע - המבחן נשען על יסודות הידע הספרותי/תוכני, ההיסטורי והתרבותי של עם ישראל, כפי שהוא משתקף בתנ"ך: סיפור היסוד המכונן, דמויות המופת המרכזיות (כגון האבות, משה, יהושע ודוד), וכן ההקשרים הספרותיים, ההיסטוריים והגיאוגרפיים (בחמ"ד תורניים, רוחניים, אמוניים) שבהם מתרחשים הסיפורים. (קישור לתוכנית הלימודים ממלכתי וממלכתי דתי)</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • ספר בראשית: סיפורי אבות • ספר שמות: שעבוד מצרים והיציאה ממצרים • ספר במדבר: ההליכה במדבר מהר סיני לארץ כנען, מעמד הר סיני, בניית המשכן. • ספר דברים: נאומי משה • ספר יהושע: כיבוש הארץ והנחלות (הכניסה, כיבוש יריחו והעי). • ספר שופטים: מעגל תקופת השופטים (דבורה, גדעון, שמשון). • נביאים ראשונים: מכיבוש הארץ בימי יהושע ועד מלכות דוד. (חמ"ד) 	<p>רצף סיפורי היסוד של עם ישראל עד תקופת המלוכה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • הכרת דמויות הליבה: האבות, משה, יהושע ודוד • הכרת דמויות השופטים המרכזיות כחלק מרצף התקופה: דבורה, גדעון, שמשון. • הכרת דמויות המופת של נביאים ראשונים. (חמ"ד) 	<p>פרקים נבחרים בכתובים (חמ"ד): הכרת דמויות תנ"כיות מרכזיות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • זיהוי במפות: אתרים, אזורים, דרכים וגבולות (כגון מצרים, מדבר, הירדן, יריחו). • הפקת מידע מתוך מפות והסקת מסקנות 	<p>הכרת הקשרים היסטוריים וגיאוגרפיים של התנ"ך</p>
<p>הכרת הפרשנות על פי רש"י. (חמ"ד)</p>	<p>עולם הפרשנות (חמ"ד)</p>

מיומנויות - עקרון הליבה של הוראת התנ"ך הוא פיתוח היכולת לקרוא, להבין ולפרש טקסט תנ"כי באופן עצמאי. המבחן נועד להעריך מיומנויות אלו באמצעות שאלות הדורשות הבנה של משמעות, הקשר והשוואה בין אפשרויות פרשנות שונות.	
<ul style="list-style-type: none"> • זיהוי סדר הספרים, מציאת פרק, פסוק לפי אותיות וטעמים בסיסים. 	<p>התמצאות במבנה ספר התנ"ך</p>
<ul style="list-style-type: none"> • זיהוי מבנים לשוניים, למשל זיהוי ו' ההיפוך, זיהוי לשון מצרפת (ה"א השאלה, ה"א המגמה, כינויי מושא חבורים) • זיהוי מילים וצירופי מילים לפי הקשרם. • למידת ביטויי לשון ומונחים המשמשים עד ימינו; זיהוי פתגמים וביטויים נפוצים בשפה העברית שמקורם בטקסט התנ"כי. • אמצעים ספרותיים: זיהוי דו שיח, זיהוי מילים מנחות, זיהוי פערים, חזרתיות 	<p>הבנת הלשון התנ"כית</p>
<ul style="list-style-type: none"> • איסוף פרטי מידע וארגון המידע • זיהוי דמויות ראשיות ומשניות ותכונותיהן • זיהוי מבנה העלילה (פתיחה, מקום וזמן, בעיה ופתרון) • שאלות הבנה, הסקת מסקנות ביחס לרעיונות העולים מהקטע (תחושות גיבורים, מעשים, אמירות) • זיהוי רעיונות מרכזיים ביחידה הנלמדת, מסרים מרכזיים • הבעת עמדות ונימוקן ביחס לדמויות ולאירועים (ממלכתי) • השוואת התרחשויות, דמויות ורעיונות • קריאה מדויקת של הטקסט התנ"כי. (חמ"ד) • מיומנות הציטוט מול מיומנות השכתוב. (חמ"ד) 	<p>הבנה וניתוח טקסטואלי (כולל איסוף פרטי מידע, השוואת התרחשויות, דמויות ורעיונות והבעת עמדות מנומקות).</p>
<ul style="list-style-type: none"> • היכרות עם מבנה הפירוש, דיבור המתחיל ומושגי יסוד. • העמקה בפירוש וניתוח מקדים 	<p>פירוש על פי רש"י (חמ"ד)</p>

ערכים - ביסוס ערכים מוסריים, הלכה למעשה, ובהם חסד, צדקה, יושר וענווה, לצד חיזוק החלק האמוני וההשקפתי והעמדת לימוד התורה וקיום המצוות כערך עליון; טיפוח התחום שבין אדם לחברו על יסודות הערבות ההדדית והאחדות, הטמעת ערכים מוסריים כלליים של חסד, יושר וענווה ופיתוח עולם המידות הטובות והערכים המשתקפים בתורה.	
<ul style="list-style-type: none"> ● היווצרות עם ● קיום הבטחות ● חירות 	<p>זהות ושייכות: הכרת התהליך ההיסטורי והרעיוני של הפיכת הקבוצה לעם.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● החוקים כבסיס לחברה מאורגנת. ● צדק והגינות: חשיבות החוק לקיום החברה. ● אחדות: ערבות הדדית וחשיבות האחדות. ● ערכים מוסריים כלליים: חסד, יושר וענווה. ● פיתוח מחויבות לעולם הערכים והמידות הנובע מן התורה. (חמ"ד) 	<p>צדק ואחדות: התמקדות במבנה חברתי ובחוקים המכוננים חברה מתוקנת וצודקת, תוך דגש על הערבות ההדדית (ממלכתי - ערכים מכוננים לאומיים ואוניברסליים).</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● אחריות: אחריות האדם כלפי הקהילה והעם. ● מנהיגות: תכונות מנהיג ודרכי הנהגה. ● פיתוח קשר והזדהות עם דמויות המופת של התורה והנביאים. (חמ"ד) 	<p>מנהיגות: התמקדות באתגרים, במנהיגות הנדרשת כדי להתמודד איתם ובלמידה מטעויות כחלק מהצמיחה.</p>